

Sygn. akt IV Cz 317/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Jastrzębski (spr.)

Sędziowie SO: Jolanta Deniziuk, Wanda Dumanowska

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 roku w Słupsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Z. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

na skutek zażalenia pozwanego

od postanowienia Sądu Rejonowego w Słupsku

zawartego w punkcie 2 wyroku z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt I C 1360/12

postanawia: **oddalić zażalenie.**

Sygn. akt IV Cz 317/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w Słupsku oddalił wytoczone przez powoda powództwo o zapłatę (punkt 1 sentencji) i postanowił nie obciążać go kosztami procesu należnymi stronie pozwanej (punkt 2 sentencji).

Uzasadniając treść rozstrzygnięcia o kosztach, Sąd I instancji wskazał, że w niniejszej sprawie zachodziły szczególne okoliczności uzasadniające zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. Powołał się przy tym na trudną sytuację materialną powoda, który nie pracuje i utrzymuje się jedynie z zasiłku wypłacanego przez Ośrodek Pomocy (...) w K., w kwocie 444 zł miesięcznie. Podkreślił w tym miejscu, że powód wytaczając powództwo miał prawo być przekonany o jego zasadności - zawarł umowę ubezpieczenia i w okresie jej obowiązywania doznał uszczerbku na zdrowiu. Ocena prawna zaistniałego stanu faktycznego była jednak – zdaniem Sądu Rejonowego - poza jego możliwościami.

Zażalenie na powyższe orzeczenie wywiódł pozwany, domagając się jego zmiany, przez zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą, kosztów opłaty od zażalenia oraz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- naruszenie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., poprzez nieobciążenie powoda kosztami procesu;
- naruszenie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., poprzez niewskazanie w uzasadnieniu podstawy faktycznej popartej dowodami złożonymi do akt, uzasadniającej odstąpienie przez Sąd od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zważyć należy, że trafnym jest stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z dnia 7 grudnia 2011 roku (sygn. II CZ (...)) – za pośrednictwem Systemu (...)Prawnej LexOmega), iż do kręgu okoliczności, które powinny być brane pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należą przede wszystkim fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawa oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególna zawilość lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. Zalicza się do nich także okoliczność, że rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na podstawie faktów ustalonych na podstawie dowodów dopuszczonych przez sąd z urzędu, jak również niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces do stopnia zawilości sprawy i nakładu pracy pełnomocnika.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 1 grudnia 2011 roku (sygn. I CZ (...), – za pośrednictwem Systemu (...)Prawnej LexOmega) Sąd Najwyższy podniósł, iż do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych”, o których mowa w art. 102 k.p.c., zaliczane są zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja. Drugie wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia.

Rację ma Sąd I instancji, iż jedną z okoliczności, które przemawiają za nieobciążaniem powoda kosztami postępowania jest jego subiektywne, lecz usprawiedliwione okolicznościami sprawy przekonanie o zasadności zgłoszonego roszczenia. Powód zawarł z (...) S.A. w W. dwie umowy pożyczki, które objęte zostały ubezpieczeniem grupowym, na podstawie umowy zawartej z pozwanym. Zakres owego ubezpieczenia obejmował m.in. doznanie przez powoda uszczerbku na zdrowiu oraz jego hospitalizację trwającą do 7 dni. Ochroną ubezpieczeniową nie został jednak objęty uszczerbek w postaci amputacji paliczka dystalnego kciuka, o czym powód miał prawo nie wiedzieć. W świetle dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy (m.in. oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania) nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, iż Z. D. nie jest w stanie ponieść ciężaru zwrotu kosztów postępowania należnych stronie pozwanej, bez istotnego uszczerbku dla koniecznego utrzymania. W tej sytuacji uzasadnionym było uznanie, iż w rozpoznawanej sprawie zachodzi ów szczególny przypadek uzasadniający zastosowanie art. 102 k.p.c.

Zważyć również należy, że sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tego sądu zależy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Zakwalifikowanie przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy. Ingerencja w to uprawnienie, w ramach rozpoznawania środka zaskarżenia od rozstrzygnięcia o kosztach procesu, następuje jedynie w sytuacji stwierdzenia, że dokonana ocena jest dowolna, oczywiście pozbawiona uzasadnionych podstaw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19.10.2011 r. II CZ 68/11, LEX nr 1044004, a także postanowienie SN z dnia 30.09.2011 r., III PZ 6/11, LEX nr 1101330 oraz postanowienie z dnia 1.06.2011 r. II CZ 24/11, LEX nr 846568) - chociaż kwestia trafności i zasadności skorzystania lub nieskorzystania z uprawnienia zasądzenia od strony przegrywającej części kosztów procesu albo nie obciążania jej kosztami w ogóle podlega, co do zasady, kontroli instancyjnej, to jednak ewentualna zmiana zaskarżonego postanowienia o kosztach powinna ograniczać się do sytuacji wyjątkowych. Podobnie uzasadnienie postanowienia SN z dnia 12.07.2011 roku (II PZ 13/11, LEX nr 1068036) - ustalenie, czy w okolicznościach konkretnej sprawy zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione”, ustawodawca

pozostawia swobodnej ocenie sądu, a sposób korzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i to do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępnie od generalnej zasady z art. 98 § 1 k.p.c. obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór).

W tym stanie rzeczy zażalenie pozwanego z mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w sentencji.